

**REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO ZNANOSTI, OBRAZOVANJA I ŠPORTA**

NACRT

**PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA ZAKONA O UDŽBENICIMA ZA
OSNOVNU I SREDNJU ŠKOLU
S KONAČNIM PRIJEDLOGOM ZAKONA**

Zagreb, srpanj 2009. godine

PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA ZAKONA O UDŽBENICIMA ZA OSNOVNU I SREDNJU ŠKOLU

I. USTAVNA OSNOVA ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavna osnova za donošenje Zakona o izmjenama Zakona o udžbenicima za osnovnu i srednju školu, sadržana je u članku 2. stavku 4. Ustava Republike Hrvatske.

II. OCJENA STANJA I OSNOVNA PITANJA KOJA SE UREĐUJU ZAKONOM, TE POSLJEDICE KOJE ĆE PROISTEĆI DONOŠENJEM ZAKONA

Zakon o udžbenicima za osnovnu i srednju školu (Narodne novine, broj 36/06) donesen je 2006. godine, a krajem iste godine donesen je i *Zakon o dopunama Zakona o udžbenicima za osnovnu i srednju školu* (Narodne novine, broj 141/06) kojim je određeno da se udžbenici i ostala nastavna sredstva za obvezatno obrazovanje osiguraju iz sredstava državnog proračuna.

Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o udžbenicima (Narodne novine, broj 152/08) donesen je 15. prosinca 2008. godine, a stupio je na snagu 24. prosinca 2008. godine. Navedenim Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o udžbenicima za osnovnu i srednju školu iz 2008. propisano je kako se u državnom proračunu osiguravaju sredstva za nabavu udžbenika i drugih nastavnih sredstava u osnovnoj i srednjoj školi prema broju učenika i limitima za nabavu udžbenika i drugih nastavnih sredstava po učeniku koji se određuju ovisno o vrsti škole, programu obrazovanja i razredu, polazeći od prosječnih troškova izrade udžbenika, a limite propisuje Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa. Na osnovi svojih potreba i osiguranih sredstava škola naručuje udžbenike i druga nastavna sredstva sukladno odabiru učitelja odnosno nastavnika. Navedenim Zakonom propisano je da postupak javne nabave udžbenika provodi Agencija za odgoj i obrazovanje.

Ovim zakonskim prijedlogom predlaže se brisanje odredbi koje su propisivale da se sredstva za nabavu udžbenika i drugih nastavnih sredstava osiguravaju u državnom proračunu kao i odredbe kojima se detaljno propisivao postupak javne nabave udžbenika i drugih nastavnih sredstava za osnovne i srednje škole, s obzirom da prema trenutnoj gospodarskoj situaciji u Republici Hrvatskoj nije moguće osigurati sredstva za nabavu besplatnih udžbenika iz sredstava državnog proračuna. Međutim, ovim zakonskim prijedlogom ostavlja se mogućnost Vladi Republike Hrvatske da, sukladno raspoloživim sredstvima državnog proračuna, za svaku školsku godinu donese odluku o financiranju odnosno sufinanciranju nabavke udžbenika i drugih nastavnih sredstava za učenike osnovnih i srednjih škola i to na način da će odlukom utvrditi i mjerila i kriterije temeljem kojih će financirati ili sufinancirati nabavku udžbenika i drugih nastavnih sredstava.

Donošenjem ovoga zakona udžbenike će učenici i roditelji nabavljati u prodajnoj mreži. S obzirom na navedene izmjene, donošenjem ovoga zakona nakladnik će biti dužan do određenog roka dostaviti udžbenike izravno u prodajnu mrežu, te će škole biti dužne pravovremeno obavijestiti učenike i njihove roditelje o udžbenicima i drugim nastavnim sredstvima koji će biti u uporabi u sljedećoj školskoj godini

III. OCJENA I IZVORI POTREBNIH SREDSTAVA ZA PROVOĐENJE ZAKONA

Za provođenje ovog zakona u državnom proračunu Republike Hrvatske nije potrebno osigurati dodatna sredstva.

IV. PRIJEDLOG ZA DONOŠENJE ZAKONA PO HITNOM POSTUPKU

Temelj za donošenje ovoga zakona po hitnom postupku nalazi se u članku 159. Poslovnika Hrvatskog sabora i to u drugim osobito opravdanim državnim razlozima. Naime, s obzirom na trenutnu gospodarsku situaciju u Republici Hrvatskoj i potrebu za hitnim rebalansom Državnog proračuna Republike Hrvatske, predlaže se predloženi zakon raspraviti i prihvatiti po hitnom postupku objedinjavajući prvo i drugo čitanje. Ujedno, iz istih razloga kao i za donošenje zakona po hitnom postupku, predlaže se stupanje na snagu zakona danom objave u Narodnim novinama.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA ZAKONA O UDŽBENICIMA ZA OSNOVNU I SREDNJU ŠKOLU

Članak 1.

U Zakonu o udžbenicima za osnovnu i srednju školu (Narodne novine, br. 36/06, 141/06 i 152/08), u članku 1. stavku 1. iza riječi: „nastavnih sredstava“ stavlja se točka, a riječi „te financiranje udžbenika i drugih nastavnih sredstava iz sredstava državnog proračuna.“ brišu se.

Članak 2.

Članak 4. mijenja se i glasi:

„(1) Vlada Republike Hrvatske može, sukladno raspoloživim sredstvima državnog proračuna, za svaku školsku godinu donijeti odluku o financiranju odnosno sufinanciranju nabavke udžbenika i drugih nastavnih sredstava za učenike osnovnih i srednjih škola.

(2) Za svrhu iz stavka 1. ovoga članka Vlada Republike Hrvatske će odlukom utvrditi mjerila i kriterije temeljem kojih će se ostvarivati pravo na financiranje odnosno sufinanciranje nabavke udžbenika i drugih nastavnih sredstava.“.

Članak 3.

U članku 14. stavku 2. podstavku 6. iza riječi: "15. siječnja" stavlja se točka, a riječi "a u koju su uključeni i troškovi dostave, odnosno distribucije udžbenika i drugih nastavnih sredstava." brišu se.

Članak 4.

U članku 15. stavci 6., 7., 8. i 9. brišu se.

Članak 5.

U članku 16. stavak 1. mijenja se i glasi:

„Nakladnik je dužan udžbenike i/ili druga nastavna sredstva dostaviti prodajnoj mreži najkasnije do 16. kolovoza.“.

Stavak 2. mijenja se i glasi:

„O udžbenicima koji će biti u uporabi sljedeće školske godine škola obavještava učenike i njihove roditelje do 30. lipnja.“.

Članak 6.

U članku 18. stavku 1. podstavci 3. i 4. brišu se.

Članak 7.

U članku 19. stavku 1. podstavak 1. mijenja se i glasi:

„- koji ne postupi sukladno članku 16. stavku 1. ovog Zakona,“.

Članak 8.

U članku 24. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o udžbenicima za osnovnu i srednju školu (Narodne novine, broj 152/08) stavak 7. briše se.

Stavci 11. i 12. brišu se.

U dosadašnjem stavku 13. koji postaje stavak 10. broj: „8.“ zamjenjuje se brojem: „7.“.

U dosadašnjem stavku 14. koji postaje stavak 11. riječi: „iz stavka 13.“ zamjenjuju se riječima: „iz stavka 11.“.

Članak 9.

Ovaj Zakon stupa na snagu danom objave u Narodnim novinama.

OBRAZLOŽENJE

Člankom 1. briše se dio odredbe članka 1. kojom se propisuje financiranje udžbenika i drugih nastavnih sredstava iz državnog proračuna.

Člankom 2. mijenja se članak 4. važećeg Zakona kako bi se propisalo da Vlada Republike Hrvatske može, sukladno raspoloživim sredstvima državnog proračuna, za svaku školsku godinu donijeti odluku financiranju odnosno sufinanciranju nabavke udžbenika i drugih nastavnih sredstava za učenike osnovnih i srednjih škola te odlukom utvrditi mjerila i kriterije temeljem kojih će se ostvarivati pravo na financiranje odnosno sufinanciranje nabavke udžbenika i drugih nastavnih sredstava.

Člankom 3. briše se dio odredbe kojom je bilo propisano da su u maloprodajnu cijenu udžbenika koju nakladnik mora dostaviti Ministarstvu do 15. siječnja, uključeni i troškovi dostave odnosno distribucije udžbenika i drugih nastavnih sredstava. Time, maloprodajna cijena više ne mora sadržavati navedene elemente, budući da će se udžbenici dostavljati u prodajnu mrežu bez postupka nabave preko Agencije za odgoj i obrazovanje.

Člankom 4. brišu se odredbe članka 15. stavaka 6.-9. kojima se propisuje da škola naručuje udžbenike iz Kataloga udžbenika sukladno limitima, da će se za kupnju udžbenika utvrditi novčana participacija roditelja po uvođenju osobnog identifikacijskog broja te da će se provedbenim propisom ministra utvrditi visina, način uplate i oslobođenje od obveze participacije roditelja na temelju socijalnih pokazatelja i osobnog identifikacijskog broja, kao i odredba da su škole dužne nakon objave kataloga dostaviti Agenciji narudžbu za kupnju udžbenika. Navedene izmjene nužne su jer se briše dio odredbe članka 1. važećeg Zakona o financiranju udžbenika i drugih nastavnih sredstava iz državnog proračuna, pa stoga i limiti za nabavu udžbenika te postupak nabave koji provodi Agencija za odgoj i obrazovanje.

Člankom 5. mijenjaju se stavci 1. i 2. u članku 16. na način da se propisuje da je nakladnik dužan udžbenike i/ili druga nastavna sredstva dostaviti prodajnoj mreži najkasnije do 16. kolovoza te da je škola o udžbenicima koji će biti u uporabi sljedeće školske godine dužna obavijestiti učenike i njihove roditelje do 30. lipnja. Dosadašnjim člankom 16. stavcima 1. i 2. bilo je propisano da je nakladnik dužan naručene udžbenike dostaviti školi izravno ili putem distributivne mreže najkasnije do 15. srpnja te da nakladnik snosi troškove dostave udžbenika. Izmjenama članka 16. usklađuje se način postupanja nakladnika dostavom i prodajom udžbenika u prodajnoj mreži.

Člancima 6. i 7. mijenja se članci 18. i 19. važećeg Zakona na način da se brišu odredbe o novčanim kaznama koje se odnose na sadržaj prethodnih članaka koji se mijenjaju ovim Prijedlogom zakona.

Člankom 8. briše se stavak 7. članka 24. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o udžbenicima za osnovnu i srednju školu (Narodne novine, broj 152/08.) koji je propisivao da je nakladnik dužan naručene udžbenike i druga nastavna sredstva za školsku godinu 2009./2010. dostaviti školi izravno ili putem distributivne mreže najkasnije 8 dana prije početka nastavne godine 2009./2010. te se brišu stavci 11. i 12. istog članka koji su propisivali novčane kazne za prekršaj školama i odgovornim osobama u školama koje do propisanog roka ne dostave narudžbe Agenciji za odgoj i obrazovanje.

Člankom 9. propisuje se stupanje na snagu Zakona danom objave u Narodnim novinama, iz razloga hitnosti primjene ovog Zakona, a što je obrazloženo u točki IV. Prijedloga zakona.

TEKST ODREDBI VAŽEĆEG ZAKONA KOJE SE MIJENJAJU

I. OPĆE ODREDBE

Članak 1.

(1) Ovim se Zakonom uređuje odobravanje, izbor, povlačenje, nabava, korištenje i čuvanje udžbenika i drugih nastavnih sredstava te financiranje udžbenika i drugih nastavnih sredstava iz sredstava državnog proračuna.

(2) Pod udžbenikom, u smislu ovoga Zakona, smatra se udžbenik kao osnovno nastavno sredstvo u obliku knjige.

(3) Drugim nastavnim sredstvom, u smislu ovoga Zakona, smatra se radna bilježnica, zbirka zadataka, geografski atlas, povijesni atlas i likovna mapa koji se tiskaju odvojeno od udžbenika kao osnovnoga nastavnog sredstva i elektronički udžbenik.

Članak 4.

(1) U državnom proračunu osiguravaju se sredstva za nabavu udžbenika i drugih nastavnih sredstava u osnovnoj i srednjoj školi prema broju učenika i limitima za nabavu udžbenika i drugih nastavnih sredstava po učeniku.

(2) Limiti iz stavka 1. ovoga članka određuju se ovisno o vrsti škole, programu obrazovanja i razredu, polazeći od prosječnih troškova izrade udžbenika.

(3) Ministarstvo nadležno za obrazovanje (u daljnjem tekstu: Ministarstvo) propisuje limite za nabavu udžbenika i drugih nastavnih sredstava.

(4) Na osnovi svojih potreba i osiguranih sredstava, a sukladno limitima iz stavka 1. i 2. ovoga članka škola naručuje udžbenike i druga nastavna sredstva, sukladno odabiru učitelja, odnosno nastavnika.

(5) Na osnovi narudžba škola iz stavka 4. ovoga članka, postupak javne nabave udžbenika i drugih nastavnih sredstava provodi Agencija za odgoj i obrazovanje.

(6) Pravila o čuvanju i korištenju udžbenika i drugih nastavnih sredstava osnovne i srednje škole propisuju općim aktima.

III. IZBOR UDŽBENIKA I DRUGIH NASTAVNIH SREDSTAVA U ŠKOLAMA

Članak 14.

(1) Ministarstvo svake godine do 31. siječnja objavljuje popis odobrenih udžbenika i drugih nastavnih sredstava koji mogu biti u uporabi u sljedećoj školskoj godini.

(2) Popis udžbenika i drugih nastavnih sredstava iz stavka 1. ovoga članka sadrži podatke o:

- naslovu i podnaslovu udžbenika i drugih nastavnih sredstava i godini odobrenja,
- nakladniku,
- autoru udžbenika i drugih nastavnih sredstava,
- nastavnom predmetu i programu za koji su udžbenik i druga nastavna sredstva odobreni,
- vrsti škole i razredu za koji su udžbenik i druga nastavna sredstva odobreni,
- maloprodajnoj cijeni koju nakladnik dostavlja ministarstvu do 15. siječnja, a u koju su uključeni i troškovi dostave, odnosno distribucije udžbenika i drugih nastavnih sredstava.

(3) Iz objavljenog popisa odobrenih udžbenika i drugih nastavnih sredstava, udžbenik i druga nastavna sredstva koji će biti u uporabi u razrednom odjelu u kojemu izvodi nastavu izabire učitelj, odnosno nastavnik.

(4) O izboru iz stavka 3. ovoga članka škola obavještava Ministarstvo do 15. ožujka.

Članak 15.

- (1) U Katalog udžbenika Ministarstvo uvrštava sve udžbenike s pripadajućim drugim nastavnim sredstvima za pojedini nastavni predmet koje su učitelji, odnosno nastavnici izabrali u postocima ne manjim od 10%.
- (2) Osim udžbenika iz stavka 1. ovoga članka, u Katalog udžbenika uvrstit će se i udžbenici s pripadajućim nastavnim sredstvima koji su prvi put odobreni za uporabu, neovisno o tome u kojem su postotku izabrani.
- (3) Udžbenici i druga nastavna sredstva odobreni na način iz stavka 2. ovoga članka, nakon uporabe od dvije školske godine, izabiru se na način iz stavka 1. ovoga članka.
- (4) Udžbenici i druga nastavna sredstva odobreni na način iz stavka 2. ovoga članka koji ne budu uvršteni u katalog udžbenika u skladu sa stavkom 3. ovoga članka neće biti uvršteni u katalog udžbenika sljedeće dvije godine.
- (5) Katalog udžbenika Ministarstvo objavljuje do 31. ožujka.
- (6) Iz Kataloga udžbenika iz stavka 5. ovoga članka škola naručuje udžbenike i druga nastavna sredstva, a sukladno limitima iz članka 4. ovoga Zakona i odabiru učitelja i nastavnika.
- (7) Za kupnju udžbenika i drugih nastavnih sredstava utvrdit će se novčana participacija roditelja odnosno skrbnika učenika, po uvođenju osobnog identifikacijskog broja.
- (8) Visinu, način uplate i oslobađanje od obveze participacije na temelju socijalnih pokazatelja na temelju osobnoga identifikacijskog broja i drugih mjerila propisuje ministar.
- (9) Škole su dužne nakon objave Kataloga udžbenika iz stavka 5. ovoga članka, a najkasnije do 15. travnja dostaviti Agenciji za odgoj i obrazovanje narudžbu iz stavka 6. ovoga članka.

Članak 16.

- (1) Nakladnik je dužan naručene udžbenike i druga nastavna sredstva dostaviti školi izravno ili putem distributivne mreže najkasnije do 15. srpnja.
- (2) Nakladnik snosi troškove dostave udžbenika i drugih nastavnih sredstava iz stavka 1. ovoga članka.
- (3) Od svakoga novoodobrenog izdanja udžbenika i drugih nastavnih sredstava nakladnik dostavlja tri primjerka Ministarstvu.

V. KAZNE NE ODREDBE

Članak 18.

- (1) Novčanom kaznom od 10.000,00 do 20.000,00 kuna kaznit će se za prekršaj škola:
 - u kojoj je u uporabi udžbenik ili drugo nastavno sredstvo koji nije odobren u skladu s ovim Zakonom (članak 3. stavak 1.),
 - koja do 15. svibnja ne obavijesti Ministarstvo o izboru odobrenih udžbenika ili drugih nastavnih sredstava (članak 14. stavak 4.),
 - koja ne dostavi narudžbu Agenciji za odgoj i obrazovanje u roku propisanom člankom 15. stavkom 9.,
 - koja ne postupi u skladu sa člankom 4. ovoga Zakona.
- (2) Za prekršaj iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se i odgovorna osoba u školi novčanom kaznom od 5.000,00 do 15.000,00 kuna.
- (3) Novčanom kaznom od 20.000,00 do 30.000,00 kuna kaznit će se za prekršaj fizička osoba koja utječe na učitelja, odnosno nastavnika pri izboru udžbenika (članak 14. stavak 3.).
- (4) Za prekršaj iz stavka 3. ovoga članka kaznit će se pravna osoba novčanom kaznom od 80.000,00 do 100.000,00 kuna.

Članak 19.

- (1) Novčanom kaznom od 100.000,00 do 500.000,00 kuna kaznit će se za prekršaj nakladnik:
- koji naručeni udžbenik i/ili druga nastavna sredstva ne dostavi sukladno članku 16. ovoga Zakona,
 - koji tiska udžbenik i/ili drugo nastavno sredstvo s promidžbenim sadržajem (članak 3. stavak 4.).
- (2) Za prekršaj iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se i odgovorna osoba nakladnika novčanom kaznom od 10.000,00 do 15.000,00 kuna.

VI. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 24.

- (1) Podatke o maloprodajnoj cijeni udžbenika i/ili drugih nastavnih sredstava za školsku godinu 2009./2010. nakladnik dostavlja do 1. ožujka 2009.
- (2) Ministar će na prijedlog stručnog povjerenstva, a najkasnije do 10. ožujka 2009. donijeti rješenja kojima se odobrava uporaba udžbenika i/ili drugih nastavnih za školsku godinu 2009./2010.
- (3) Ministarstvo će najkasnije do 10. ožujka 2009. objaviti Popis odobrenih udžbenika i/ili drugih nastavnih sredstava za školsku godinu 2009./2010.
- (4) O izboru udžbenika na osnovi Popisa iz stavka 4. ovoga članka škola obavještava Ministarstvo do 15. travnja 2009.
- (5) Katalog udžbenika za školsku godinu 2009./2010. Ministarstvo objavljuje do 30. travnja 2009.
- (6) Škole su dužne nakon objave Kataloga udžbenika iz stavka 5. ovoga članka, a najkasnije do 15. svibnja 2009., dostaviti narudžbu Agenciji za odgoj i obrazovanje.
- (7) Nakladnik je dužan naručene udžbenike i druga nastavna sredstva za školsku godinu 2009./2010. dostaviti školi izravno ili putem distributivne mreže najkasnije 8 dana prije početka nastavne godine 2009./2010.
- (8) Na broj i sastav stručnih povjerenstava za postupke odobravanja udžbenika i/ili drugih nastavnih sredstava za školsku godinu 2009./2010. koji su započeti, a nisu dovršeni do stupanja na snagu ovoga Zakona, primjenjuju se odredbe ovoga Zakona.
- (9) Do donošenja nacionalnog i posebnih kurikuluma iz članka 2. ovoga Zakona primjenjivat će se postojeći nastavni planovi i programi.
- (10) Novčanom kaznom od 10.000,00 do 20.000,00 kuna kaznit će se za prekršaj škola koja do 15. travnja 2009. ne obavijesti Ministarstvo o izboru odobrenih udžbenika i/ili drugih nastavnih sredstava
- (11) Novčanom kaznom od 10.000,00 do 20.000,00 kuna kaznit će se za prekršaj škola koja ne dostavi narudžbu Agenciji za odgoj i obrazovanje do roka propisanog stavkom 6. ovoga članka.
- (12) Za prekršaj iz stavka 11. ovoga članka kaznit će se i odgovorna osoba u školi novčanom kaznom od 5.000,00 do 15.000,00 kuna.
- (13) Novčanom kaznom od 100.000,00 do 500.000,00 kuna kaznit će se za prekršaj nakladnik koji naručeni udžbenik i/ili druga nastavna sredstva ne dostavi sukladno stavku 8. ovoga članka.
- (14) Za prekršaj iz stavka 13. ovoga članka kaznit će se i odgovorna osoba nakladnika novčanom kaznom od 10.000,00 do 15.000,00 kuna.